

Video-hometraining (VHT) in gezinnen met complexe problematiek

vraag aan moeder

helpen oplossingen zoeken

zelf oplossing gevonden

WAT IS VHT IN GEZINNEN MET COMPLEXE PROBLEMATIEK?

Video-hometraining (VHT) is een methode voor Intensieve Pedagogische Thuiszorg of Ambulante Thuisbegeleiding aan gezinnen die gedurende langere tijd kampen met meerdere problemen zowel thuis als buitenshuis. De methode wordt aangeboden door instellingen die deze doelgroep begeleiden. Het betreft met name instellingen voor Jeugd en Opvoedhulp en de Ambulante Begeleiding bij de Thuiszorg. Als gevolg van de cumulatie van problemen ontstaat opvoedingsstress bij de ouders, verloopt de communicatie thuis in toenemende mate negatief en beïnvloedt deze de ontwikkeling van de kinderen negatief. Meestal is er tegelijkertijd zowel bij de kinderen als de ouders een intense behoefte om het onderlinge contact te verbeteren. Deze behoefte is de 'motor' in de veranderingsprocessen die in gang worden gezet met VHT. Bij twijfel of door de inzet van VHT (op dat moment) de gewenste en noodzakelijke verbetering kan worden gerealiseerd, kan een kort proeftraject worden ingezet. De VHT-er werkt altijd nauw samen met ouders en andere betrokken volwassenen in het (professioneel) netwerk. De video-hometrainer kan functioneren als 'gezinscoach', maar kan ook ingeroepen worden als specialist en zich beperken tot het verbeteren van de kwaliteit van communicatie in het gezin en van de opvoedingsvaardigheden van de ouders.

VOOR WIE? Video-hometraining in gezinnen met complexe problematiek kan ingezet worden bij een brede doelgroep die kampt met ernstige en langdurige problemen in meerdere domeinen die relevant zijn voor de kwaliteit van de opvoeding. Het gaat om gezinnen met ernstige en/of langdurige opvoedingsproblemen met als gevolg ontwikkelingsproblemen bij een of meerdere kinderen, vaak kampen de ouders met problemen (traumatische jeugd, psychische problematiek e.d.) en functioneert het gezin binnenshuis (huishouden) en buitenshuis (maatschappelijk) niet adequaat. Voorwaarden om VHT effectief en verantwoord in te zetten zijn: a. dat er (op zeer korte termijn) een voldoende veilige situatie kan worden gerealiseerd, b. dat er geen jonge kinderen (onder 12) jaar definitief uithuis zijn geplaatst omdat dit de ouders blokkeert vanuit 'natuurlijke loyaliteit' om een veel beter contact op te gaan bouwen met de kinderen die nog thuis wonen en c. dat een goed afgestemde aanpak met andere betrokken professionals mogelijk is.

WERKWIJZE Centraal in de werkwijze staat de analyse en het terugkijken van korte video-opnames (van de alledaagse omgang thuis) door de VHT-er met de ouders. Bij de analyse en het terugkijken van de beelden staan de behoeftes en mogelijkheden van het kind centraal maar wordt tevens aandacht besteed aan de behoeftes en mogelijkheden van de ouders. Ouders krijgen door het samen met de video-hometrainer bekijken van de

video-opnames beter zicht op wat hun kind nodig heeft. In overleg en met steun van de VHT-er formuleren ze op welke manier zij hierop aan kunnen sluiten. De video-hometrainer behartigt dat per keer haalbare stapjes worden gezet; het positieve effect hiervan is zichtbaar op de vervolgonnames. De VHT is kansrijk, indien in de eerste drie opnames voldoende voortgang zichtbaar is. Indien dit niet het geval is, wordt het hulplan aangepast en wordt naar betere alternatieven gezocht. Omdat de stress in het gezin (mede) veroorzaakt wordt door een cumulatie van problemen, behartigt de video-hometrainer dat ook de andere problemen in het gezin worden aangepakt. De video-hometrainer werkt hierin samen met ouders, andere volwassenen in het 'netwerk' van het gezin die steun kunnen bieden, en met betrokken professionals. De VHT-er voert een actief beleid om risicofactoren te verminderen en protectiefactoren te benutten bij het bewerkstelligen van positieve verandering. De video-hometrainer sluit ten allen tijde aan op 'eigen kracht' in het gezin en het netwerk, en brengt uiteraard ook 'eigen kracht' in namelijk deskundigheid m.b.t. communicatie en (herstel van) ontwikkeling bij de kinderen. Ter afsluiting van de VHT, wordt een overleg georganiseerd met ouders en relevante personen uit het (professioneel) netwerk waarin samen een korte selectie van video-opnames wordt besproken, met als doel een goed afgestemde aanpak te realiseren waarbij de ontwikkeling van de kinderen centraal staat. Een half jaar na afsluiting volgt een follow-up bestaande uit 1 video-opname en 1 review. Vervolgens vindt een jaar later een 2e follow-up plaats. De ervaring wijst uit dat ouders dit als steunend ervaren en deze contacten benutten om (nieuwe) vragen te bespreken.

DOEL De doelen van 'VHT in gezinnen met complexe problematiek' zijn:

- de kwaliteit van de interactie/communicatie verbetert en het contact tussen ouder en kind wordt hersteld of komt tot stand en ontwikkelt zich positief
- de opvoedingsvaardigheden van de ouder verbeteren
- de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen (thuis, op school, vrije tijd) verbetert
- de ouders voelen weer ruimte en benutten deze om te 'werken aan hun eigen ontwikkeling'
- het sociaal functioneren van het gezin verbetert, o.a. de samenwerking met (jeugd)gezondheidszorg, kinderopvang, school en met professionals op het gebied van financiën, huisvesting e.d.

HOE LANG? De kern van VHT in gezinnen met complexe problematiek bestaat uit 8 video-opnames & 8 reviews met de ouders. De video-hometrainer maakt ook kennis met de leerkrachten van de kinderen als er vragen of problemen zijn op school; vaak wordt ook in de klas een opname gemaakt en teruggekeken met de leerkrachten. Overleg en een goed afgestemde aanpak met alle betrok-

kenen is noodzakelijk om samen vooruitgang te boeken. Als VHT apart wordt ingezet als onderdeel van een brede aanpak, is de video-hometrainer tenminste 6 maanden actief waarbij deze intensief samenwerkt met de ouders en andere betrokken professionals in het gezin of op school. Als de video-hometrainer ook functioneert als gezinscoach is deze meestal gedurende 1,5 tot 2 jaar actief gedurende 3-4 uur per week, om de ontwikkeling te behartigen op alle voor de opvoeding relevante domeinen. Goed afgestemde communicatie en overleg, is daarbij de leidraad op alle niveaus.

RESULTATEN VHT wordt al 25 jaar lang in Nederland ingezet vanuit organisaties die hulp bieden aan gezinnen met complexe problematiek. De methodiek is beschreven in 'Video-hometraining in gezinnen' een uitgave uit 1994 van Bohn Stafleu en van Loghum. De opzet van de methodiek voldoet aan de voorwaarden voor adequate en effectieve hulpverlening aan gezinnen met complexe problematiek. Bij deze doelgroep zijn het meest kansrijk gezinsondersteunende programma's die niet alleen gericht zijn op verandering van opvoedingsgedrag maar ook gericht zijn op de ontwikkeling van ouders en kinderen, op verbetering van het dagelijks gezinsfunctioneren en op verbetering van de maatschappelijke positie van het gezin. Kemper en Janssens (1997) konden aantonen dat in gezinnen die video-hometraining gevolgd hadden positiever werd gecommuniceerd dan in gezinnen die nog geen VHT hadden gekregen. VHT leidt ook tot vermindering van gedragsproblemen van kinderen.

MAATSCHAPPELIJKE OPBRENGST Naarmate problemen in gezinnen langer duren, neemt de impact hiervan op de ontwikkeling van kinderen toe. Een ander negatief effect wordt veroorzaakt door de hoeveelheid problemen: deze gaan interfereren met elkaar waardoor het oplossen ervan moeilijker wordt.

VHT is een goede methode om 'eigen kracht' letterlijk zichtbaar te maken; herstel van contact met de kinderen en het genieten van de beelden, motiveert ouders om niet alleen in de opvoeding te investeren maar ook andere problemen aan te pakken. De samenwerking met de school bevordert mede het herstel van de ontwikkeling bij de kinderen. De leerprestaties op school worden kansrijker, als eerst in het contact en de communicatie thuis een duidelijke verbetering is gerealiseerd. VHT is een vorm van hulp waardoor (mits deze met het vereiste vakmanschap wordt gegeven) de problemen verminderen (in ernst, intensiteit en aantal) en de gezonde ontwikkeling bij de kinderen wordt ondersteund en gestimuleerd. Daarmee is de maatschappelijke opbrengst groot. Vaak is er voor ouder(s) en/of kinderen (tijdelijk) aanvullende therapie of bijv. dagbehandeling nodig. Dergelijke therapeutische hulp is kansrijker, als de stress thuis is verminderd en de positieve ontwikkeling van kinderen en van ouders in hun ouderschap op gang is gekomen.